

۱۳۴۶۳۱۰

تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

مریم پالیزار

محسن حسن پور

بهمین برنا

۱۳۹۴

سرشناسه	:	پالیزدار، مریم، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	:	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی
مشخصات نشر	:	تهران : انتشارات بهمن برنا، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	:	۱۸۰ ص. : ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س. م.
شابک	:	978-964-8023-77-0
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبای مختصر
یادداشت	:	فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است
یادداشت	:	کتابنامه
مناسه افزوده	:	حسن پور، محسن، ۱۳۵۱ -
نمونه کتاب	:	۲۸۵۷۶۳۶

تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

نویسندگان: مریم پالیزدار، محسن حسن پور

صفحه آرائی: پری ناز صلاقی

چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ حیدری

چاپ اول: زمستان ۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۰۳۳-۷۷-۰

تلفن انتشارات: ۸۸۰۰۸۹۴۱ - ۸۸۰۰۸۹۲۶

www.bahmanborna.ir

bahmanborna@yahoo.com

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

این اثر مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ایران می باشد. تصویربرداری و تکثیر از تمام یا بخشی از اثر به هر شکل و بدون دریافت مجوز کتبی و قبلی از ناشر ممنوع است.

فهرست مطالب

۱	بخش اول: بحث پایه
۱	معانی و تعاریف
۱	۱- واژه تاریخ: منشأ آن
۳	تفاوت بین مذهب و علوم دینی
۵	فواید تاریخ
۷	۲- فرهنگ
۹	۳- تمدن
۱۱	تفاوت و تشابه فرهنگ و تمدن
۱۵	۴- تجدد و تفاوت آن با سنت
۱۹	بخش دوم: تمدن اسلامی، تمدن اسلامی در یک نگاه
۲۰	ویژگی‌های تمدن اسلامی
۲۲	نقطه آغازین تمدن اسلامی
۲۲	محدوده تاریخی تمدن اسلامی
۲۳	محدوده جغرافیایی تمدن اسلامی
۲۵	عوامل رشد و توسعه تمدن اسلامی
۲۵	۱- فتوح و تأثیر آن بر تمدن اسلامی
۲۷	۲- تسبیح اسلام به علم
۲۸	۳- تساهل و تسامح دینی و فکری
۳۵	نقش تمدن‌های تأثیرگذار در تمدن اسلامی
۳۶	۱- تمدن ایرانی و تأثیر آن بر تمدن اسلامی
۴۱	۲- تمدن یونانی و تأثیر آن بر تمدن اسلامی
۴۵	بخش سوم: نهضت شکوفایی علمی در تمدن اسلامی
۴۵	جایگاه علم در تمدن اسلامی

۴۷	انتقال علوم بیگانه به تمدن اسلامی
۵۲	نهضت ترجمه
۵۷	مراکز علمی در تمدن اسلامی
۶۲	مراکز آموزشی در تمدن اسلامی
۶۹	طبقه بندی علوم در تمدن اسلامی
۷۱	۱- علوم اسلامی
۷۱	یک. علم قرائت
۷۲	و. تفسیر
۷۴	حدیث
۷۵	چهار. عرفان صوفی
۷۷	پنج. فلاسه و کلام
۷۹	شش. فقه و اصول
۸۱	۲- علوم غیراسلامی
۸۱	یک. ریاضیات
۸۳	دو. نجوم
۸۴	سه. پزشکی
۸۷	چهار. مکانیک
۸۸	پنج. تاریخ نگاری
۹۱	شش. جغرافیا
۹۷	بخش چهارم نهاد اداری و سیاسی تمدن اسلامی
۹۷	دیوان در تمدن اسلامی
۱۰۰	۱- دیوان خراج (استیفاء)
۱۰۵	۲- دیوان جیش (دیوان الجند)
۱۰۹	۳- دیوان برید
۱۱۴	۴- دیوان رسائل (انشاء)
۱۱۷	وزارت و امارت در تمدن اسلامی
۱۲۱	بخش پنجم تاثیر تمدن اسلامی بر تمدن غرب
۱۲۱	عوامل تاثیرگذار تمدن اسلامی بر غرب
۱۲۳	۱- جنگ های صلیبی و گسترش اسلام
۱۲۴	۲- ترجمه متون عربی به زبان های اروپایی
۱۲۷	۳- روابط تجاری و اقتصادی اروپاییان با سرزمین های اسلامی
۱۲۸	راه های انتقال علوم اسلامی به اروپا

۱۲۹	۱- اندلس (اسپانیا)
۱۳۱	۲- سیسیل (صقلیه)
۱۳۴	علوم‌های تأثیرگذار اسلامی در اروپا
۱۳۵	۱- فلسفه
۱۳۶	۲- تاریخ
۱۳۶	۳- جغرافیا
۱۳۷	۴- ریاضیات
۱۳۹	۵- شیمی (کیمیا)
۱۴۰	۶- پزشکی
۱۴۳	بخش ششم عوامل انحطاط تمدن اسلامی
۱۴۳	مقدمه
۱۴۴	۱- عوامل زونی
۱۴۹	۲- عوامل بیرونی
۱۴۹	علل و عوامل جنگ‌های صلیبی
۱۵۲	نتایج منفی جنگ‌های صلیبی
۱۵۲	۲- حمله مغولان
۱۵۴	نتایج حمله مغولان
۱۵۵	۳- سقوط اندلس
۱۵۶	علل سقوط اندلس
۱۵۹	منابع و مآخذ

مقدمه

دین گاهی به تاریخ تمدن درمی یابیم که تمدن اسلامی از دعوت در مکه آغاز شد و با تشکیل حکومت در مکه پا گرفت. هجرت مسلمانان در سال سیزدهم بعثت، دلیلی جهت امنیت و شکل گیری تمدن دارد که فضای مدینه و امنیت حرم بر آن، شرایط تثبیت ارکان حاکمیت اسلامی را برای پیامبر بزرگوار اسلام فراهم ساخت. ایجاد روحیه تعاون با وجود اختلاف نژادی در مدینه شرایطی را فراهم آورد که به یکسان سازی اجتماع مسلمانان و همبستگی در برابر این انانیت این روحیه تعاون میان مسلمانان در سایه کتاب وحدت بخش؛ قرآن که همه دلالت به حرکت به سوی تمدن داشت. دین اسلام به دلیل ویژگی‌های این خود توانست مایه وحدت عناصر نامتناجس نژادی و قومی در حوزه تمدن شود و زمینه را برای بروز استعدادها فراهم آورد. این تمدن پس از تشکیل حکومت و گسترش نهاد و در دوره خلفای راشدین، عهد اموی و به ویژه عهد عباسی در مسیر تازه‌ای قدم گذاشت و در این دوره با مشارکت همه اقوام و طوایف مسلمان توانست به عصر طلایی خود نزدیک شود هم‌جواری که این تمدن با تمدن‌های بزرگ آن دوران چون ایران، روم و مصر داشت زمینه گسترش این حوزه تمدنی را فراهم آورد. البته باید به نقش و تلاش مسلمانان و متفکران مسلمان اشاره کرد که با همت آنان تمدن اسلامی توانست بر اصول منطقی و معقول شکل گیرد و با وجود گذشت قرن‌ها هنوز هم دارای فلسفه‌ای زنده است و پویایی آن همواره قابل تکرار می‌باشد و دستاوردهای بی‌نظیر آن در طی قرن‌های متمادی باعث افتخار ملل مسلمان می‌باشد که به سرعت به سرزمین‌های غیراسلامی راه یافت.

بر همین اساس کتاب حاضر مروری بر تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی کرده است و تلاش شده است از سرفصل‌های مصوب درس تاریخ فرهنگ و تمدن تبعیت کند. اساس زمانی نوشتار حاضر از زمان آغاز اسلام تا سال ۱۴۸۰ هـ یعنی ابتدای حکومت عباسیان است و انحطاط تدریجی از این دوره آغاز و به سال ۶۵۶ هـ (سال حمله مغولان به دنیای اسلام) پایان می‌پذیرد. بر این اساس کتاب حاضر دارای شش بخش می‌باشد. بخش اول به بحث پایه و کلیات و اصطلاحات تاریخ، فرهنگ، تمدن، تفاوت و تشابه این دو مقوله به طور عام می‌پردازد. در بخش دوم تمدن اسلامی، محدوده تاریخی و جغرافیایی، عوامل رشد و توسعه تمدن اسلامی و نقش تمدن‌های تأثیرگذار بر تمدن اسلامی مورد بررسی قرار گرفته است. بخش سوم به نهضت شکوفایی، عدلی در تمدن اسلامی می‌پردازد. بخش چهارم به نهادهای اداری و سیاسی در تمدن اسلامی پرداخته است. بخش پنجم عوامل و تأثیر تمدن اسلامی بر تمدن غرب و راه‌های انتقال علوم اسلامی به اروپا، علوم‌های تأثیرگذار در اروپا را مورد بررسی قرار می‌دهد و در بخش ششم که بخش پایانی کتاب می‌باشد عوامل درونی و بیرونی انحطاط تمدن اسلامی را مورد بررسی قرار داده است.

آنچه پیش روی همه دانشجویان و خوانندگان برای قرار می‌گیرد تلاشی است که مؤلفان در حد بضاعت خود انجام داده‌اند و تلاش کرده‌اند تا حاصل کنکاش‌های خود را در اختیار علاقمندان قرار دهند امید است نظرات و پیشنهادات صاحب‌نظران، اساتید، دانشجویان در برطرف کردن ناسی‌های این اثر، بهره‌مند و مفید واقع شود. در پایان از استاد ارجمند دکتر نزهت احمدی که در گام‌های نخستین این اثر همراه بودند و یاری‌گر پژوهش حاضر بودند کمال تشکر را داریم. هم‌چنین از لطف بی‌دریغ و وظیفه‌شناسی و نکته‌بینی‌های دوست ارجمند دکتر سهیلا نعیمی نهایت سپاس را داریم. توفیقات روزافزون این عزیزان را از خداوند منان آرزو داریم.